

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5276/2022
29.01.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Уњић, адвокат из ... , против тужених Компаније за осигурање ДДОР „Нови Сад“ из Новог Сада и „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце, чији су пуномоћници Драган Радојчић и Кристина Радојчић, адвокати из ... , ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2550/21 од 24.11.2021. године, у седници већа одржаној дана 29.01.2025. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2550/21 од 24.11.2021. године у преиначујућем делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца и одлука о трошковима поступка у односу на друготуженог „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце (ставови други, трећи, четврти, пети и седми изреке) и предмет у том делу **ВРАЋА** том суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П 4362/20 од 06.05.2021. године, ставом првим изреке, обавезани су туженици да тужиоцу солидарно на име накнаде нематеријалне штете исплате за претрпљене физичке болове износ од 900.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због потпуног губитка радне способности од 100% износ од 500.000,00 динара, као и због наружености износ од 400.000,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени солидарно обавезу да му на име претрпљеног страха исплате износ од 900.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно исплате на име новчане ренте због штете проузроковане телесном повредом која је довела до немогућности даљег развоја и напредовања и трајне неспособности за рад или до измене одлуке о ренти, солидарно плаћају месечни износ од по 30.000,00 динара од дана извршности пресуде од првог до петог у месецу за текући месец, а заостале рате одједном почев од дана повређивања 08.11.2005. године до извршности пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је друготужени да тужиоцу на име разлике између очекиване зараде и исплаћене накнаде за време боловања за период од 09.11.2005. године до 28.03.2007. године исплати 228.315,84 динара, на име разлике између очекиване зараде и исплаћене инвалидске пензије за период од 29.03.2007. године (као дана стицања права на инвалидску пензију) до 28.07.2015. године (као дана

стицања права на старосну пензију), исплати износ од 2.286.498,89 динара са законском затезном каматом од 07.10.2017. године до исплате. Ставом петим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплате износ од 854.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2550/21 од 24.11.2021. године, преиначена је првостепена пресуда у ставовима првом, трећем, четвртном и петом изреке, тако што је ставом првим изреке, обавезан тужени Компанија за осигурање ДДОР „Нови Сад“ да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких болова износ од 450.000,00 динара, на име душевних болова због потпуног губитка радне способности од 100% износ од 250.000,00 динара и због наружености износ од 200.000,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена Компанија за осигурање ДДОР „Нови Сад“ да му солидарно са друготуженим исплати на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких болова износ од 450.000,00 динара, на име душевних болова због потпуног губитка радне способности од 100% износ од 250.000,00 динара и због наружености износ од 200.000,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе друготужени Предузеће „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце да солидарно са првотуженим (погрешно наведено са друготуженим) исплати на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких болова износ од 900.000,00 динара, на име душевних болова због потпуног губитка радне способности од 100% износ од 500.000,00 динара и због наружености износ од 400.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужено предузеће „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце да му на име разлике између очекиване зараде и исплаћене накнаде за боловање за период од 09.11.2005. године до 28.03.2007. године исплати 228.315,84 динара, на име разлике између очекиване зараде и исплаћене инвалидске пензије за период од 29.03.2007. године (као дана стицања права на инвалидску пензију), па до 28.07.2015. године (као дана стицања права на старосну пензију), исплати износ од 2.286.498,89 динара са законском затезном каматом од 07.10.2017. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезу тужени да му солидарно на име новчане ренте исплате месечно по 30.000,00 динара почев од дана извршности пресуде од првог до петог у месецу за текући месец, а заостале рате одједном почев од дана повређивања 08.11.2005. године до извршности пресуде. Ставом шестим изреке, обавезан је првотужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 552.325,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да друготуженом исплати на име трошкова парничног поступка износ од 444.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у преиначујућем делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца и одлуци о трошковима поступка у односу на друготуженог, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени Предузеће „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце је дао одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу применом одредбе члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20 и 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Суботици К.бр. 926/10 од 16.12.2013. године окривљени ББ на основу члана 423. ставови 1 и 2 Закона о кривичном поступку, ослобођен је од оптужбе да је дана 08.11.2005. године у 17,05 часова у ... у Улици ... , испред кућног броја ... , угрозио јавни саобраћај управљајући теретним возилом марке „Zastava“, тип „Rivel“, рег.ознаке РК ... , противно одредбама члана 41. став 1. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, јер своје возило у кретању није држао што ближе десној ивици коловоза и на толикој удаљености од ње да с обзиром на брзину кретања свог возила, услова саобраћаја, особине и стања пута, не угрожава друге учеснике у саобраћају и не излаже себе опасности, иако је био свестан да на тај начин доводи у опасност живот, тела људи и имовину већег обима, али је олако држао да штетне последице неће наступити или да ће исте моћи избећи, услед чега је дошло до судара када је окривљени горњим десним делом товарног сандука свог возила у коме је превозио раднике закачио отворена бочна врата пртљажника на аутобусу рег.ознаке ... (БиХ) који је био паркиран на паркинг простору непосредно уз десну бочну ивицу коловоза, при чему је ВВ који је седео са десне стране у товарном сандуку теретног возила окривљеног задобио телесне повреде у виду обимног повређивања главе и разорења мозга од којих је на лицу места изгубио живот, а тешке телесне повреде је задобио и АА, овде тужилац, који се такође превозио у товарном сандуку теретног возила окривљеног. и то у виду нагњечења темено-слепоочног дела главе, нагњечење и вишеструког прелома слепоочне кости са улегнућем уломака. Истом пресудом су оштећени упућени на грађанску парницу. Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж 236/14 од 29.05.2014. године, потврђена је првостепена кривична пресуда.

На основу налаза вештака медицинске струке утврђено је да је тужилац ...11.2005. године у наведеној саобраћајној несрећи задобио повреде које су биле изражене вишекомадним преломима десне слепоочне кости са утискивањем уломака у лобањску јаму, те нагњечење мозга манифестовано комом која је трајала око четрдесетак дана. Трајне последице нагњечења мозга су делимична одузетост десне руке и ноге, отежан говор и појава падавице (епилепсија), квалификоване као јединствена тешка телесна повреда опасна по живот, а касније због последица које су трајно остале ове повреде су квалификоване као нарочито тешка телесна повреда због трајног и тешког нарушавања здравља. Тужилац је претрпео болове веома јаког интензитета тренутно 1-2 секунде, јер је одмах након повређивања изгубио свест, био у коми, а након враћања свести, трпео је болове средњег интензитета континуирано у трајању од два месеца и повремено у трајању од 3-4 месеца, као и болове лаког интензитета током наредних шест месеци, које ће повремено трпети и у будућности. Код тужиоца је наступило трајно умањење опште животне активности у високом проценту око 70%, а односи се на делимичну одузетост десне руке и десне ноге, њихову отежану поретљивост, отежан и неразумљив говор који у знатној мери онемогућава комуникацију са својим укућанима и околином. Код тужиоца је наступио трајни потпуни губитак опште радне способности 100% од дана повређивања. Код тужиоца је наступило и естетско наружење у високом степену које се огледа у одузетости средњег степена десне руке и десне ноге, те отежаног и неразумљивог говора. На основу налаза вештака финансијске струке утврђена је разлика између очекиване зараде и исплаћене накнаде за време боловања за период од 09.11.2005.

године до 28.03.2007. године у износу од 228.315,84 динара (према другој варијанти налаза) и разлика између очекиване зараде и исплаћене инвалидске пензије за период од 29.03.2007. године (као дана стицања права на инвалидску пензију), до 28.07.2015. године (као дана стицања права на старосну пензију) у износу од 2.286.498,89 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба Закона о осигурању имовине и лица („Службени лист СРЈ“ бр.30/96...55/99 и „Службени гласник РС“ бр.55/04), усвојио тужбени захтев као у изреци првостепене пресуде, налазећи да у случају удеса моторних возила у покрету, штету трпе не само имаоци возила као опасне ствари, већ и трећа лица, односно путници у возилу као у конкретном случају тужилац. Стога, имаоци возила одговарају независно од њихове кривице, што значи да се оштећеном пружа право да захтева пун износ настале штете од опасне ствари за коју одговара њен ималац, а чија је висина утврђена на основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке и вештака медицинске струке. Истакнут приговор застарелости оцењен је као неоснован, имајући у виду да је наступио застој за време за које тужилац због несавладивих препрека (лечења и опоравка) био спречен да судским путем захтева накнаду штете, те да рок застарелости почиње да тече од дана када су поједини видови штете добили коначни облик, односно за душење болове од дана завршетка лечења и сазнања за трајно умањење опште животне активност и наружености. Такође на основу стања у списима првостепени суд на страни тужиоца није нашао постојање доприноса настанку штете.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, налазећи да је у односу на тужену Компанију за осигурање ДДОР „Нови Сад“ из Новог Сада тужбени захтев тужиоца делимично основан у погледу накнаде нематеријалне штете за физичке болове, умањење животне активности и наружености, имајући у виду да се тужилац критичном приликом превозио у товарном делу возила у коме је превозење лица изричито забрањено, да је самоиницијативно ускочио у сандук возила у покрету како би током вожње пушио цигарете и поред слободних места у кабини за путнике, да је седео на страни возила, а не на средини товарног саднука, због чега је супротно закључку првостепеног суда, оценио да у складу са чланом 192. Закона о облигационим односима на страни тужиоца постоји допринос настанку штете у висини од 50% . При том другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да је осигуравајуће друштво у смислу одредаба Закона о осигурању имовине и лица („Службени лист СРЈ“ бр.30/96...55/99 и „Службени гласник РС“ бр.55/04), који је важио у време настанка нематеријалне штете у обавези да исту накнади, да је неоснован приговор застарелости потраживања накнаде штете јер од дана сазнања за обим и висину штете па до подношења тужбе није протекао рок прописан чланом 376 став1. ЗОО, те да је висина накнаде за поједине видове нематеријалне штете одмерена у правичном износу. Примењујући наведен допринос тужиоца настанку штете на износе утврђене правичне новчане накнаде, тужиоцу је досудио 450.000,00 динара за претрпљене физичке болове, на име умањења опште животне активности (имајући у виду да суд није везан за прави основ који је тужилац навео у тужби) износ од 250.000,00 динара и на име наружености износ од 200.000,00 динара, а у преосталом делу је одбио тужбени захтев до тражених износа. Применом одредаба члана 164. Закона о раду, чланова 173, 174 и 177 став 2. ЗОО у односу на друготужено Предузеће „Телекомуникација“ д.о.о. Блаце одбијен је тужбени захтев тужиоца, имајући у виду да је правноснажном кривичном пресудом, сада пок. ББ радник друготуженог који је управљао теретним возилом власништво тог туженог, а које возило је у време критичног догађаја било осигурано код првотуженог осигуравајућег друштва,

ослобођен од оптужбе да је извршио тешко дело против безбедности јавног саобраћаја. Другостепени суд је закључио да су испуњени услови за ослобађање од одговорности друготуженог, иако је тужилац претрпео штету на раду и у вези са радом коју није могао предвидети и чије последице није могао избећи или отклонити, с обзиром на то да је штета настала искључивом кривицом трећег лица, односно возача аутобуса, као другог учесника у саобраћајној несрећи, који је био паркиран уз саму ивицу коловоза са отвореним поклопцем пртљажника који је наткривао коловоз за 0,47 м и чија се највиша тачка била на 2,8 м изнад коловоза, што је била неочекивана препрека за возача камиона као опасне ствари чији је власник друготужени. У односу на првотуженог и друготуженог одбијен је захтев за накнаду материјалне штете на име разлике између очекиване зараде и исплаћене накнаде за боловање и разлике између очекиване зараде и исплаћене инвалидске пензије, као и на име новчане ренте, јер тужилац није определио у чему се састоје заостале ренте почев од дана повређивања нити је навео који је то јединствени износ.

По оцени Врховног суда овакво становиште другостепеног суда засновано је на другачијем чињеничном стању од утврђеног у првостепеном поступку, на шта се основано ревизијом указује у смислу члана 407. став 2. ЗПП. Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду на основу члана 394. став 1. тачка. 4. ЗПП налазећи да је на правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд погрешно применио материјално право. Међутим, другостепени суд је чињенице на основу којих је извео закључак о подељеној одговорности у односу на првотуженог осигуравача налазећи да постоји допринос тужиоца настанку штете у висини од 50%, а у односу на друготуженог послодавца да су испуњени услови за ослобађање од одговорности, засновао на другачијој (свеобухватној) оцени доказа, између осталих и саслушаних сведока, у односу на првостепени суд који на основу предметне грађе у списима није нашао постојање доприноса на страни тужиоца настанку штете. При том другостепени суд утврђује чињенице и околности под којима је настао штетни догађај, као и понашање и радње тужиоца као оштећеног, које су створиле услове на настанак штете, а на основу којих је ценио основ одговорности тужених, без отварања расправе пред другостепеним судом у смислу члана 383 ЗПП.

Следом изнетог, из наведене законске одредбе произлази да другостепени суд није у могућности да другачије цени непосредно изведене доказе пред првостепеним судом ради преиначења првостепене пресуде. Ако не прихвати оцену доказа првостепеног суда и да је чињенично стање непотпуно утврђено, другостепени суд је дужан да закаже расправу на којој ће, поновним извођењем доказа и саслушањем сведока да утврди битне чињенице за правилно одлучивање о тужбеном захтеву тужиоца. Другостепени суд није тако поступио, а морао је то да учини, имајући у виду и чињеницу да је у овом предмету већ једанпут била донета првостепена пресуда коју је апелациони суд укинуо.

Осим тога, другостепени суд није расправио чињенице и околности од значаја за правилну примену одредбе члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...85/18) којом је прописано да ако запослени претрпи повреду или штету на раду и у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом. Сагласно наведеном, послодавац одговара за штету коју запослени претрпи на раду и у вези са радом по општим начелима одговорности према Закону о облигационим односима. Одредбом члана 173. ЗОО прописано је да штета настала у

вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете, а чланом 174. истог закона прописано је да за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности одговара лице које се њом бави (објективна одговорност). Према члану 177. став 1, 2. и 3. истог закона, ималац се ослобађа одговорности ако докаже да штета потиче од неког узрока који се налазио ван ствари, а чије се дејство није могло предвидети, ни избећи или отклонити и ако докаже да је штета настала искључивом радњом оштећеника, или трећег лица, коју он није могао предвидети и чије последице није могао избећи, или отклонити. Ималац се ослобађа одговорности делимично, ако је оштећеник делимично допринео настанку штете.

Међутим, према прописима о безбедности и здрављу на раду послодавац је дужан да рад организује и мере заштите на раду спроведе тако да запослени уз нормалну пажњу може да обавља рад без опасности по свој живот и здравље. Пропуштање ове дужности повлачи одговорност послодавца за штету која запосленом услед тога настане у ком случају се ангажује одговорност по основу кривице. Наведеној обавези одговара право запосленог на безбедност и заштиту живота и здравља на раду, али уз истовремену обавезу запосленог да се придржава свих предвиђених мера и организације рада у том циљу. Наиме, поступање оштећеног може бити од утицаја на настанак штетног догађаја, као и обим наступелих штетних последица уколико су постојале основне претпоставке за безбедну вожњу, а његово понашање одступа од уобичајеног пажљивог поступка, процењено према објективном критеријуму дужне пажње просечног човека који је дужан да брине о својим правима и интересима, као и у непредузимању мера, како оштећеног тако и послодавца, да се сасвим отклони или умањи дејство штетних последица.

Са напред наведених разлога, чињенично стање од значаја за одлуку о постављеном захтеву за накнаду нематеријалне и материјалне штете је недовољно расправљено и самим тим непотпуно утврђено, имајући у виду и правило садржано у одредби члана 13. ЗПП којом је прописано да је у парничном поступку суд у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан само за правноснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим, а што је све било од утицаја на правилну примену материјалног права. Због тога је другостепена пресуда морала бити укинута у побијаном одбијајућем делу, као и одлуку о трошковима поступка у односу на друготуженог јер њихова висина зависи од успеха тужиоца у спору.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по изнетим примедбама, заказати расправу пред другостепеним судом и поновно извести доказе из првостепеног поступка, како би имао могућност да те доказе оцени и разјасни све околности и чињенице за правилну примену материјалног права, како би имао могућност да донесе правилну и закониту одлуку.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци, применом одредбе члана 416. став 3. ЗПП.

Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**